

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Józef Frąckowiak (sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorczyk

w sprawie z wniosku Dyrektora Zakładu Karnego w G.
przy uczestnictwie M. G. i Prokuratora Prokuratury Regionalnej w W.
o uznanie za osobę stwarzającą zagrożenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 31 sierpnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej uczestnika Prokuratora Prokuratury Regionalnej w W.
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 29 grudnia 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do
ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym przez Prokuratora Regionalnego w W. postanowieniem z dnia 29 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżone przez uczestnika M. G. postanowienie Sądu Okręgowego w J. z dnia 21 marca 2014 r. wydane w sprawie z wniosku Dyrektora Zakładu Karnego w G. o uznanie za osobę stwarzającą zagrożenie i umorzył postępowanie.

W sprawie tej ustalono co następuje:

Postanowieniem z dnia 21 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w J., na wniosek Dyrektora Zakładu Karnego w G., uznał uczestnika M. G. za osobę stwarzającą

zagrożenie i nakazał umieszczenie go w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym. Postępowanie toczyło się na podstawie ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2014 r., poz. 24).

Rozpoznając apelację uczestnika Sąd drugiej instancji stwierdził, że wyrokiem Sądu Rejonowego w J. z dnia 24 lutego 2015 r. została uczestnikowi M. G. wymierzona kara pozbawienia wolności 5 lat z zaliczeniem okresu rzeczywistego pozbawienia wolności od 17 września 2014 r. do 24 lutego 2015 r. Wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem z 29 maja 2015 r. Sądu Okręgowego w J. Skazany M. G. odbywa obecnie karę w Zakładzie Karnym w G.

Pismem z dnia 21 marca 2016 r. Dyrektor Zakładu Karnego w G. będący wnioskodawcą w sprawie oświadczył, że w istniejącej sytuacji kolejnego skazania uczestnika, za czyn popełniony już po złożeniu wniosku i jego pobytu w Zakładzie Karnym nie podtrzymuje wniosku złożonego na podstawie ww. ustawy. Prokurator sprzeciwił się umorzeniu postępowania.

W ocenie Sądu Apelacyjnego dalsze postępowanie w badanej sprawie stało się jednak bezprzedmiotowe. Wprawdzie w art. 1 ww. ustawy wskazano, że dotyczy ona osób, które odbywają prawomocnie orzeczoną karę wolności lub karę 25 lat pozbawienia wolności, wykonywaną w systemie terapeutycznym, nie precyzując chwili złożenia wniosku, ale przesłanka ta nie jest jedyna i musi wystąpić łącznie z dwiema pozostałymi - występowanie zaburzeń psychicznych w trakcie postępowania wykonawczego w opisanej w ustawie postaci i zachodzenia z tego powodu, co najmniej wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia czynu zabronionego w opisanej w ustawie postaci.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, aby ocena tych przesłanek była możliwa konieczna jest analiza zachowania i stanu odbywającej karę osoby, wobec której ustawa ma być zastosowana najwcześniej w końcowym okresie odbywania kary. Nie da się bowiem, w sytuacji jaka wystąpiła w rozpoznawanej sprawie, przewidzieć ani skutków przebywania na oddziale terapeutycznym, być może pozytywnych, ani stanu zdrowia psychicznego, jaki wystąpi po odbyciu dalszej kary a co za tym idzie prawdopodobieństwa dalszych grożących określonym dobrom zachowań.

Stosowanie ustawy w zakresie, w jakim dotyczy ona umieszczania w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym ma na celu także dalszą, to jest po odbyciu kary, izolację osoby stwarzającej zagrożenie. W konsekwencji nie ma jakichkolwiek powodów i możliwości, aby orzekać o zastosowaniu tego środka wobec osoby, która karę pozbawienia wolności odbywa nadal, w znacznym wymiarze, a do jej zakończenia pozostało kilka lat. Nie może orzeczenie takie zapadać na wszelki wypadek, jak wynikało z wypowiedzi Prokuratora, to jest przykładowo na wypadek przerwy w odbywaniu kary.

Dodać również należy, że uprawnionym do złożenia wniosku jest Dyrektor Zakładu Karnego, a wniosek taki oparty jest na opinii psychiatrycznej i psychologicznej o stanie zdrowia. W obecnej sytuacji uczestnika rozpoznawany wniosek się zdezaktualizował i stał się bezprzedmiotowy. Nie da się określić ani kto będzie legitymowanym do wniesienia ewentualnego wniosku ani jakiej treści zapadną we właściwym czasie opinie. Niewątpliwie wniosek może a nawet powinien być złożony w rozsądnym terminie przed zakończeniem kary, w sprawie niniejszej jednak złożony został przed orzeczeniem aktualnie odbywanej kary, co czyni go bezprzedmiotowym.

Sąd Apelacyjny zauważył, że ponieważ przedmiotowa ustawa ma zastosowanie do osób skazanych za czyny popełnione przed dniem 1 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015, poz. 396), to w razie potrzeby przewidziana w niej procedura będzie mogła zostać wobec uczestnika ponowiona, ale już w oparciu o nowe przesłanki i opinie.

W skardze kasacyjnej Prokurator zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.: art. 1 w zw. z art. 9 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzającymi zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że ustawa ta reguluje postępowanie wobec osoby spełniającej łącznie wszystkie przesłanki wskazane w art. 1, zaś wniosek o uznanie jej za stwarzającą zagrożenie, musi być złożony przez dyrektora zakładu karnego w trakcie odbywania ostatniej z kar pozbawienia wolności, przed wydaniem przez sąd orzeczenia w przedmiocie tegoż wniosku, podczas gdy przepisy te nie wprowadzają ograniczenia warunkującego orzekanie na podstawie

tej ustawy w przypadku złożenia wniosku przy spełnieniu wszystkich przesłanek z art. 1 ustawy, w trakcie odbywania ostatniej z kar pozbawienia wolności;

II. naruszenie przepisów postępowania, a to art. 355 § 1 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, a polegające na przyjęciu, że rozpoczęcie przez uczestnika postępowania M. G. odbywania kolejnej kary pozbawienia wolności, po kierowaniu przez dyrektora zakładu karnego wniosku o uznanie tegoż uczestnika-odbywającego karę pozbawienia wolności za osobę stwarzającą zagrożenie i umieszczenie jej w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym, stanowi podstawę umorzenia postępowania, z uwagi na jego bezprzedmiotowość, podczas gdy wskazana okoliczność związana z rozpoczęciem odbywania kolejnej kary pozbawienia wolności, nie powinna skutkować uznaniem, że wydanie orzeczenia w przedmiocie wniosku stało się zbędne lub niedopuszczalne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny, wobec cofnięcia wniosku przez Kierownika Zakładu Karnego o umieszczenie uczestnika postępowania w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym uznał, że wydanie orzeczenia stało się zbędne i umorzył postępowanie w sprawie o uznanie uczestnika postępowania za osobę stwarzającą zagrożenie i nakazanie umieszczenia go we wskazanym Ośrodku. W skardze kasacyjnej Prokurator Regionalny w W. podniósł zarzut naruszenia art. 355 k.p.c., ale swoją argumentację oparł na wykazaniu, że umieszczenie uczestnika we wspomnianym Krajowym Ośrodku było merytorycznie zasadne.

Podstawowe znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy ma jednak okoliczność, że Prokurator sprzeciwił się cofnięciu wniosku przez Kierownika Zakładu Karnego o umieszczenie uczestnika postępowania w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dyssocjalnym. Zgodnie z art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz. U. z 2014 r., poz. 24) do postępowania prowadzonego na podstawie tej ustawy stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. Jak wynika z art. 512 k.p.c. cofnięcie wniosku przez któregośkolwiek z uczestników postępowania jest tylko wtedy skuteczne, gdy inni

uczestnicy nie sprzeciwili się temu w wyznaczonym terminie. Jak wynika z art. 2 ust. 4 wspomnianej ustawy, prokurator jest uczestnikiem takiego postępowania. W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, że prokurator złożył sprzeciw, co do wniosku Kierownika Zakładu Karnego w G. z dnia 21 marca 2016 r., w którym cofnął on pierwotny wniosek. W tej sytuacji Sąd Apelacyjny nie mógł uwzględnić tego wniosku i na tej podstawie umorzyć postępowanie. Zaskarżone postanowienie, jako naruszające art. 355 i art. 512 k.p.c., należało wobec tego uchylić. Sąd Apelacyjny jest, bowiem zobowiązany do merytorycznego rozpoznania pierwotnego wniosku Dyrektora Zakładu Karnego w G. i nie miał podstaw do umorzenia postępowania w związku z wnioskiem tego Dyrektora z dnia 21 marca 2016 r. w sytuacji, gdy prokurator sprzeciwił się temu wnioskowi.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c., orzekł, jak w sentencji postanowienia.

aj

r.g.